

KAUNO APYGARDOS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2026 m. rugsėjo 21 d.
Kaunas

Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėja Edita Šliumpienė,
teismo posėdyje apeliacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **pareiškėjo D. Š.** apeliacinį skundą dėl Alytaus apylinkės teismo 2026 m. gegužės 12 d. sprendimo civilinėje byloje pagal pareiškėjo D. Š. pareiškimą suinteresuotiems asmenims A. Š., A. Š., A. Š., R. Š. ir valstybės įmonei Turto bankas dėl juridinę reikšmę turinčio fakto nustatymo.

Teismas

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

1. Pareiškėjas D. Š. (toliau – pareiškėjas) prašė nustatyti turintį juridinę reikšmę faktą, kad jis priėmė palikimą, faktiškai pradėdamas valdyti po tėvo S. K. Š. mirties paveldėtą turtą.
2. Pareiškėjas nurodė, jog jis yra S. K. Š., mirusio 2004 m. vasario 18 d., ir O. Š., mirusios 2024 m. sausio 2 d., sūnus. Po tėvų mirties buvo užvestos atskiros paveldėjimo teisės pagal įstatymą bylos. Dėl paveldėjimo po S. K. Š. mirties į notarų biurą kreipėsi O. Š., R. Š., A. Š. ir A. Š. Pareiškėjas po tėvo mirties nesikreipė į notarų biurą, nes buvo įsitikinęs, kad nekilnojamojo turto dalis, esanti (neskelbtina) (toliau – turtas), kaip ir kito nekilnojamojo turto dalis, priklauso ir jam, nes jis su broliais retkarčiais ten pagyvendavo (daugiau šiltuoju metų laiku), kartu rūpinosi tuo turtu, jį prižiūrėjo. Tai, kad įstatymų nustatyta tvarka nekilnojamas turtas turi būti įregistruotas jo vardu, suprato tik dalyvaudamas civiliniame procese pagal A. Š. pareiškimą dėl termino paveldėjimui priimti atnaujinimo. Pareiškėjas iki ir po tėvo mirties disponavo turtu kartu su broliais ir motina. Kiekvienas pagal savo išgales rūpinosi turto priežiūra, išlaikymu. Kadangi dalis mokesčių būdavo siunčiama adresu (neskelbtina), kur gyveno motina, tuos mokesčius ji ir sumokėdavo. Mokesčiai už elektrą buvo mokami atskirai. Po brolio R. Š. mirties jis pasirūpino turto apsauga. Sudarė sutartį dėl apsaugos, buvo sumontuotos vaizdo kameros, mokėjo su šiuo turtu susijusius mokesčius, t. y. faktiškai priėmė palikimą. Pareiškėjas tinkamai vykdė ir vykdo mokestines prievole, disponuodamas turtu. Sąžiningai klydo dėl kreipimosi į notarų biurą, nes buvo įsitikinęs, kad teisėtai naudojasi turtu, nors jis įregistruotas S. K. Š. vardu, be to, broliai ir motina kreipėsi notarų biurą ir paveldėjimo teisės pagal įstatymą byla užvesta. Pažymėjo, kad tėvas mirė, kai jis buvo jaunas, jam tuomet buvo 27 metai, jis gyveno Kaune atskirai nuo tėvų, turėjo mažų vaikų, todėl nesusimąstė, kad reikia kreiptis į notarą. Tik po 20 metų paaiškėjo, kad teisiškai jis nėra paveldėtojas. Iki motinos mirties jis tvarkė ūkį neįtardamas, kad neturi teisių į turtą. Jokio pranešimo iš notarės negavo, manė, kad broliai su motina viską sutvarkė. Turtas iki motinos

mirties nebuvo dalijamas, daiktai liko neliesti, jis jų nepriėmė. Daugiau tvarkyti turtą pradėjo po R. Š. mirties, nes ūkis buvo apleistas, tam įsigijo reikalingą įrangą. Motina mirė prieš 2 metus, jos palikimą jis priėmė pas notarą.

3. Suinteresuotas asmuo valstybės įmonė (toliau – VĮ) Turto bankas prašė pareiškimą nagrinėti teismo nuožiūra, VĮ Turto bankas atstovui nedalyvaujant.
4. Suinteresuotas asmuo A. Š. nesutiko su pareiškėjo reikalavimu. Nurodytos faktinės aplinkybės ir pateikti įrodymai nepatvirtina, jog pareiškėjas priėmė palikimą po palikėjo S. K. Š. mirties, faktiškai pradėdamas valdyti turtą ar bent jo dalį. Pareiškėjas nepateikė jokių rašytinių įrodymų, kad 2004 m. vasario–gegužės mėnesių, t. y. trijų mėnesių laikotarpyje po palikėjo S. K. Š. mirties, atliko bent kokius veiksmus palikėjo turto atžvilgiu. Be kita ko, pareiškėjo veiksmai, įrengiant apsaugos sistemą, kuriais remiamasi, kaip palikimo priėmimo faktiniu valdymu pagrindu, atlikti jau praėjus daug metų po palikėjo mirties. Tuo tarpu kitų asmenų veiksmai palikėjo turto atžvilgiu nėra teisinis pagrindas pripažinti, kad pareiškėjui dėl to kiltų teisinės pasekmės.
5. Suinteresuotas asmuo A. Š. neprieštaravo, jog jo brolis – pareiškėjas – priimtų palikimą po įstatymo nustatyto termino. Jam yra žinoma, kad palikimo priėmimo terminas yra praleistas, tačiau sutinka, kad pareiškėjui būtų suteikta teisė priimti palikimą ir jo paveldėjimo teisės būtų pripažintos. Po tėvo mirties jis ir brolis A. Š. išvyko į užsienį, todėl tiek turtu, tiek mama, kuri bijojo likti viena, rūpinosi pareiškėjas. Mirus tėvui, jie nuėjo per mėnesį pas notarą ir priėmė palikimą. Po tėvo mirties mokesčius mokėjo mama. Negalėjo prisiminti ar pranešė pareiškėjui, kad važiuos pas notarą. Kai kreipėsi į notarą, jis suprato, kad priima palikimą. Su broliais apie tai po to nekalbėjo. Jie visi prisidėjo pagalba mamai. Po to, kai kasmet grįždavo, jis matė pareiškėjo veiksmus rūpinantis tėvų turtu, mama paprašydavo, todėl pareiškėjas padėdavo.
6. Suinteresuotas asmuo A. Š. palaikė pareiškimą. Paaiškino, kad visi broliai augo kartu ir nuo mažens dirbo bei prižiūrėjo turtą, todėl mano, jog tas tęstinumas po tėvo mirties išliko. Pareiškėjas tiek iki, tiek po tėvo mirties padėjo tėvams, turtą prižiūrėjo. Suinteresuoto asmens vertinimu, būtų nesąžininga, jei pareiškėjas, kuris nuo mažens rūpinosi turtu, negautų paveldėjimo teisės. Nurodė, kad jis pats yra priėmęs palikimą. Kai tėvas mirė, jis gyveno pas tėvus, jam brolis A. Š. pasakė, kad reikia važiuoti pas notarę, todėl ir nuvažiavo. Po mamos mirties procedūra buvo aiški, tad jis skambino pareiškėjui, kad ateitų. R. Š. po tėvo mirties pas notarę buvo atskirai. Kiek pamena, pas notarę buvo jis, A. Š. ir mama. Nepamena ar buvo kalbų, kad reikia kreiptis į notarą priimti palikimą.

II. Pirmosios instancijos teismo sprendimo esmė

7. Alytaus apylinkės teismas 2026 m. gegužės 12 d. sprendimu pareiškimą atmetė.
8. Teismas nurodė, kad pareiškėjas prie bylos medžiagos iš esmės nepateikė jokių jo teiginius patvirtinančių rašytinių įrodymų, išskyrus duomenis apie tai, jog po brolio R. Š. mirties jis pasirūpino turto apsauga, sudarė sutartis su uždara akcine bendrove (toliau – UAB) „GRIFTS AG“ dėl turto apsaugos.
9. Teismo vertinimu, brolio R. Š. mirtis ir pareiškėjo sudarytos sutartys su UAB „GRIFTS AG“ yra per daug nutolusios nuo palikėjo S. K. Š. palikimo faktiniu valdymu priėmimo, t. y. minėti įvykiai įvyko praėjus daugiau nei 11 metų po palikėjo S. K. Š. mirties. Tuo tarpu, įpėdinio valia įgyti nuosavybės teisę į palikimą sudarantį turtą gali būti išreikšta tik aktyviais veiksmais, kurie turi būti atliekami įstatymo nustatyta tvarka ir per įstatyme nustatytą terminą – tris mėnesius nuo palikimo atsiradimo dienos.
10. Teismas pažymėjo, kad nurodyti rašytiniai įrodymai galėtų turėti reikšmės sprendžiant klausimą dėl mirusio brolio R. Š. palikimo priėmimo faktiniu valdymu. Kadangi R. Š. po S. K. Š. mirties buvo priėmęs tėvo palikimą ir, kaip teismo posėdžio metu nurodė pats pareiškėjas, R. Š. praėjus 2–3 po tėvo mirties šiame turte apsigyveno, tačiau vertintini ypač kritiškai pareiškime keliamo reikalavimo atveju.

11. Norint įrodyti, jog įpėdinis priėmė turtą kaip palikimą, faktiškai pradėjęs jį valdyti per įstatymo nustatytą terminą, nepakanka įrodyti, kad įpėdinis tęsė naudojimąsi tuo turtu, pradėtą iki palikėjo mirties tokiu pagrindu, kuris nesukuria nuosavybės teisės. Vien pareiškime nurodyti veiksmai apie tai, jog pareiškėjas rūpinosi turtu, jį prižiūrėjo nepatvirtina įpėdinio valios teisės naudotis turtu perkelti į kokybiškai naują stadiją – naudojimąsi, valdymą ir disponavimą.
12. Pareiškėjas nurodė, jog po tėvo mirties likusio turto dalimi jis rūpinosi kartu su broliais, kurie per įstatymo nustatytą terminą priėmė palikimą, rūpinosi ūkiu, prižiūrėjo žemę. Tačiau teismo posėdžio metu patvirtino, kad minėti darbai jam buvo įprasti nuo mažens, todėl po tėvo mirties kartu su broliais natūraliai tęsė darbus ir padėjo mamai dėl žmogiškų priežasčių, nes ji buvo senyvo amžiaus. Pareiškėjas nepateikė jokių rašytinių įrodymų patvirtinančių aplinkybes, kad jis su palikėjo turtu elgėsi kaip su savo, priešingai, patvirtino, kad vyko natūralus darbų tęstinumas, pagalba motinai, kuri buvo senyvo amžiaus ir ji nurodydavo ką reikia padaryti. Teismo posėdžio metu pareiškėjas be kita ko paminėjo, kad jokių palikėjo S. K. Š. daiktų jis neperėmė, daiktai liko neliesti.
13. Teismo vertinimu, šiuo konkrečiu atveju, nors suinteresuoti asmenys, apklausti teismo posėdžio metu, patvirtino, kad pareiškėjas kartu su jais turtą prižiūrėjo, pareiškėjo nurodytos aplinkybės, kad jis toliau prižiūrėjo turtą, kaip tai darė ir iki tėvo mirties, natūraliai siekiant padėti senyvai mamai, negali būti vertinamos kaip palikimo priėmimas faktiniu valdymu, nesant aiškiai išreikštos valios ir aktyvių veiksmų, siekiant priimti palikimą ir disponuoti minėtu turtu, kaip savu. Dar daugiau, faktinis palikimo priėmimas negali būti preziumuojamas iš veiksmų, kurie gali turėti kelias reikšmes, kaip pagalba prižiūrint turtą, kai yra teisiškai išreikšta kitų paveldėtojų valia priimti palikimą.
14. Nurodytos aplinkybės bei teismo posėdžio metu dalyvavusių asmenų parodymai iš dalies patvirtina pareiškėjo galimai atliktus veiksmus prižiūrint turto dalį, tačiau tik susijusius su pagalba senyvai motinai, prižiūrint po tėvo mirties likusį turtą, siekiant pagelbėti senyvai motinai su turto priežiūra, pagerinti jos gyvenimo sąlygas. Bylos duomenimis pareiškėjas niekada niekam konkrečiai nenurodė, jog turto priežiūros veiksmus atlieka, siekdamas disponuoti minėtu turtu, taigi pareiškėjas nesiekė šio turto kontroliuoti. Be kita ko, teismo posėdžio metu paminėjo ir priešingas aplinkybes, t. y., jog tvarkymo darbus pradėjo labiau atlikti po R. Š. mirties, nes ūkis buvo apleistas, kas iš dalies paneigia aplinkybes apie nuolatinę turto priežiūrą ir leidžia daryti prielaidą, jog tik praėjus daugeliui metų po tėvo mirties, t. y. mirus broliui R. Š., pareiškėjas ėmėsi aktyvesnių veiksmų dėl minėto turto priežiūros.
15. Teismas sprendė, kad pareiškėjo teikta pagalba prižiūrint turtą nepatvirtina jo valios įgyti nuosavybės teisę į palikimą, nes tam reikalingi kiti aktyvūs veiksmai, išreiškiantys valią įgyti nuosavybės teisę į palikimą, valdyti jį kaip savo. Pareiškėjui visų pirma buvo žinoma, kad jo motina ir broliai tvarkėsi palikimo, likusio po S. K. Š. mirties, priėmimo reikalus, taigi jis turėjo visas galimybes įstatymo nustatytu terminu ar šiek tiek vėliau realizuoti savo teises į palikimą. Toks pareiškėjo pasyvus, virš 20 metų trukęs elgesys iš esmės rodo, kad jis valios priimti savo tėvo palikimą niekada nebuvo išreiškęs. Be kita ko, pareiškėjas po motinos mirties 2024 metais, šios palikimą priėmė, kreipdamasis į notaro biurą, tuo tarpu į teismą dėl tėvo palikimo priėmimo faktiniu valdymu, kreipėsi praėjus dar dvejiems metams po minėto kreipimosi.
16. Byloje nebuvo įrodyta, jog pareiškėjas atliko aktyvius veiksmus, susijusius su po S. K. Š. mirties likusio turto valdymu kaip savo bei savęs nelaikė teisėtu turto savininku (turto tvarkymu ir priežiūra savo naudai, naudojimosi juo, prievolių vykdymu (mokesčių, draudimo įmokų mokėjimu ir pan.). Todėl teismas padarė išvadą, kad pareiškėjas neįrodė, jog jis atliko aktyvius veiksmus, kuriais būtų siekiama išreikšti valią įgyti nuosavybės teisę į po jo tėvo mirties likusį turtą. Nepateikė jokių objektyvių įrodymų, jog turtą valdė kaip savo, t. y., kad save laikė turto savininku. Teismo ištirti duomenys taip pat neleidžia daryti tokios išvados, todėl pareiškimą teismas nusprendė atmesti, kaip neįrodytą.

17. Atmetęs pareiškimą, teismas pareiškėjo patirtų bylinėjimosi išlaidų neatlygino. Suinteresuoti asmenys iki bylos išnagrinėjimo prašymų dėl bylinėjimosi išlaidų priteisimo nepateikė, todėl jų atlyginimo klausimo teismas nesprendė.

III. Apeliacinio skundo ir atsiliepimų į jį argumentai

18. Apeliaciniu skundu pareiškėjas D. Š. (toliau – apeliantas) prašo panaikinti Alytaus apylinkės teismo 2026 m. gegužės 12 d. sprendimą, priimti naują sprendimą – nustatyti juridinį faktą, kad apeliantas priėmė palikimą faktiškai pradėdamas valdyti po tėvo S. K. Š. 2004 m. vasario 18 d. mirties paveldėtą turtą ir išspręsti bylinėjimosi išlaidų klausimą. Apeliacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
- 18.1. Teismas sprendimu užkirto galimybę apeliantui paveldėti po tėvo mirties atsiradusį turtą, nors apeliantas prašymą nustatyti juridinę reikšmę turintį faktą grindė išlikusiais dokumentais, žodiniais paaiškinimais, suinteresuotų asmenų A. Š. ir A. Š. parodymais, taip pat suinteresuoto asmens A. Š. patektu rašytiniu atsiliepimu į pareiškimą.
- 18.2. Teismas visiškai nevertino suinteresuotų asmenų A. Š. ir A. Š. parodymų, kurie besąlygiškai patvirtina apelianto nurodytas aplinkybes apie faktinį palikimo priėmimą, rūpinimąsi turtu kaip savo. Nurodytiems suinteresuotiems asmenims buvo žinoma reali, faktinė situacija, susijusi su paveldėjimo teisiniais santykiais po S. K. Š. mirties. Jie pripažino apelianto nurodytas aplinkybes, jo teisę į paveldėjimą po tėvo mirties bei patikslino faktines aplinkybes, kurias prisiminė. Būtent A. Š. ir A. Š. paaiškinimai yra svarbūs šioje byloje, nes rūpinimasis turtu, likusiu po tėvo mirties, buvo bendras visų rūpestis. Apeliantas pažymėjo, kad tiek jis, tiek kiti palikėjo vaikai nuo mažens buvo mokomi padėti tėvams, tai buvo įprasta, todėl mirus tėvui, pareigos nepasikeitė, jų nesumažėjo, bet padaugėjo, kadangi be rūpinimosi turtu, pagalbos reikėjo ir motinai. Šių pareigų nevengė nei vienas iš vaikų, kiekvienas prisidėdavo pagal galimybes. Kaip suinteresuoti asmenys būtent apeliantui teko didesnė našta, nes jis neišvyko į užsienį ir gyveno Kaune. Apelianto rūpinimasis turtu, kuris vyko nepertraukiamai, tiek prieš, tiek po tėvo mirties, grindžiamas jo paties ir suinteresuotų asmenų A. Š. ir A. Š. parodymais.
- 18.3. Suinteresuotas asmuo A. Š., kuri yra mirusiojo apelianto brolio R. Š. viena iš dukterų, nesutiko su apelianto pareiškimu, tačiau ji teismo procese nedalyvavo, nors buvo informuota tinkamai. Apelianto teigimu, A. Š. nesidomėjo seneliais, nesilankė pas juos ir jiems nepadėjo. Ji nežino faktinių santykių šeimoje, tačiau abejoja apelianto realiais veiksmais, jo santykiu ir rūpinimusi turtu. Apelianto vertinimu, A. Š. nežino, koks ir kur esantis turtas priklausė seneliams. Ji pati asmeniškai senelių turtu nesirūpino, neprisidėjo prie jo priežiūros, išlaikymo. Procese buvo atskleistas faktas, jog A. Š., būdama informuota apie savo tėvo R. Š. mirtį, į laidotuves neatvyko, nekalbant apie materialinį prisidėjimą. Taigi A. Š. nesidomėjo jais, jų gyvenimu, turtu, su turto išlaikymu susijusiomis išlaidomis ir fiziniu darbu. Suinteresuotumas atsirado tik tuomet, kai suinteresuotas asmuo A. Š. ėmėsi aktyvių veiksmų dėl paveldėjimo įteisinimo.
- 18.4. Apeliantas pažymėjo, kad įprastai asmenys nerenka mokesčių ar prekių įsigijimo kvitų, jei tai nesusiję su taikoma garantija. Todėl teismui pateikti tik rašytiniai įrodymai apie turto apsaugą, nes buvo sudaryta rašytinė sutartis. Turto apsauga tapo būtina ir reikalinga, nes turtas yra vienkiemyje, miške. Kaip bylos nagrinėjimo metu buvo pažymėta, R. Š. kartais gyvendavo sodyboje, todėl tai buvo savotiška turto apsauga nuo vagysčių, vandalizmo. Teismas nepagrįstai sureikšmino rašytinių įrodymų nebuvimą po S. K. Š. mirties, kaip pareiškėjo faktinį valdymą neįrodantį faktą, nevertindamas kitų įrodymų – proceso šalių paaiškinimų.
- 18.5. Priešingi nei nurodė teismas, faktinis palikimo priėmimas nereiškia menkaverčių daiktų paėmimo, bet esminis momentas yra turto priežiūra, rūpinimasis kaip savu. Pagal kasacinio teismo praktiką, priimančio palikimą įpėdinio valia įgyti nuosavybės teisę į palikimą

sudarantį turtą gali būti išreikšta tik aktyviais veiksmais. Akivaizdu, jog šiuo atveju nepaneigti apelianto aktyvūs veiksmai, atliekami nuolat. Suinteresuotas asmuo A. Š. paminėjo, jog tarp brolių buvo susitarimas, kad apeliantas labiausiai rūpinsis sodyba. Rūpinimasis suprantamas kaip disponavimas turtu kaip savu.

- 18.6. Iš faktinių aplinkybių matyti, kad apeliantas buvo įsitikinęs faktu, jog jam nebūtina įteisinti paveldėjimo teisinius santykius, nes jis realiai valdė sodybą, kitu turtu rūpinosi mažiau. Tik reali situacija, suinteresuoto asmens A. Š. inicijuotas teismo procesas, siekiant paveldėti turtą po O. Š. mirties, leido suprasti būtinybę nustatyti faktinio valdymo juridinį faktą, dėl ko apeliantas ir kreipėsi į teismą. Apeliantas yra pirmos eilės įpėdinis, todėl jo teisės ir teisėti interesai turi būti ginami, jis neatsisakė savo teisės į palikimą.
- 18.7. Apeliantas pažymėjo, kad bylos nagrinėjimo ir priimto teismo sprendimo pagrįstumo ir teisėtumo klausimo sprendimo kontekste reikšminga 2017 m. lapkričio 15 d. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo apžvalga paveldėjimo teisės klausimais. Bylose dėl juridinio fakto – palikimo priėmimo pradėjus jį faktiškai valdyti – nustatymo faktinės aplinkybės turi būti vertinamos individualiai, atsižvelgiant į objektyvias sąlygas, t. y. svarbu įvertinti, ar palikėjas faktiškai turėjo tam tikro turto, turtinių teisių ir kt. ir iki mirties momento jo teisės į turtą, turtines teises ir kt. nebuvo prarastos (perleistos tretiesiems ir kt.), kiek laiko, koku būdu ir kaip įpėdinis naudojosi paveldėjimo objektu, ir į subjektyvius veiksmus, t. y. kokie buvo įpėdinio tikslai ir siekiai dėl paveldėjimo objekto ir ar jis rūpinosi turtu kaip šio turto savininkas. Vadovaujantis paveldėjimo universalumo principu, šios kategorijos bylose teismas, priimdamas sprendimą dėl juridinio fakto nustatymo, palikimo sudėties neidentifikuoja, nepriklausomai nuo to ar pareiškėjas buvo nurodęs pareiškime tikslią palikimo sudėtį. Vilniaus apygardos teismo 2017 m. balandžio 20 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 2A-40- 577/2017 teismas pasisakė, kad palikimo priėmimo faktui nustatyti nėra būtina, jog įpėdinis persikeltų gyventi į palikimo vietą, kadangi turtą tvarkyti kaip savo galima ir gyvenant kitoje vietovėje. Palikimo priėmimas negali būti siejamas su būsto poreikiu. Palikus galioti skundžiamą sprendimą nebus apgintos apelianto teisės ir teisėti interesai.
19. Atsiliepimu į apeliacinį skundą suinteresuotas asmuo AB Turto bankas apelianto skundo prašė nagrinėti teismo nuožiūra. Suinteresuotas asmuo, nuo 2015 m. kovo 20 d. paveldėjimo santykiuose atstovaujantis valstybę, kai paveldimas nekilnojamasis turtas, įskaitant jam priskirtus žemės sklypus bei akcijos, nėra gavęs pranešimo apie galimą palikėjo S. K. Š. palikimo perėjimą valstybei. Palikėjas turi įpėdinių, kurie paveldės jo turtą. Atsižvelgiant į tai, AB Turto bankas neturi teisinio suinteresuotumo bylos baigtimi bei nemato pagrindo pasisakyti dėl apeliacinio skundo argumentų ir reikalavimų pagrįstumo, kadangi apeliacinės instancijos teismo priimtas sprendimas neturės jokios įtakos AB Turto banko teisėms ir pareigoms.
20. Atsiliepimu į apeliacinį skundą suinteresuotas asmuo A. Š. prašė panaikinti Alytaus apylinkės teismo sprendimą ir tenkinti apelianto prašymą atnaujinti terminą palikimui priimti. Suinteresuotas asmuo nurodė, kad jam yra žinoma, jog palikimo priėmimo terminas yra praleistas, tačiau jis sutinka, kad apeliantui būtų suteikta teisė priimti palikimą ir jo paveldėjimo teisės būtų pripažintos. Apelianto teisės priimti palikimą atkūrimas nepažeistų jo bei kitų suinteresuotų asmenų teisių ar teisinių interesų. Priešingai, būtų užtikrintas teisingumo, sąžiningumo ir protingumo principų įgyvendinimas. Vienintelė, kuri prieštarauja apelianto prašymui, yra mirusio vyriausio brolio R. Š. dukra A. Š., tačiau ji pati savo tėvo palikimą priėmė praleidusi įstatymo numatytus terminus. Nesidomėjo savo senelių S. K. Š. ir O. Š. gyvenimu, jų sveikata ir savo tėvu R. Š. R. Š. mirus, nors ir buvo informuota, neatvyko į laidotuves, neprisidėjo materialiai, palikdama šią pareigą kitiems. Apeliantas ir buvo vienas iš tų, kuris rūpinosi R. Š., padėjo jam finansiškai, vežiojo pas gydytojus. Jam mirus, rūpinosi laidotuvėmis ir jų išlaidomis. Todėl A. Š. prieštaravimas ir pozicija kelia abejonių dėl nuoseklumo ir sąžiningumo.

Teismas k o n s t a t u o j a :

IV. Apeliacinės instancijos teismo nustatytos bylos aplinkybės, argumentai ir išvados

21. Bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka ribas sudaro apeliacinio skundo faktinis ir teisinis pagrindas bei absoliučių sprendimo negaliojimo pagrindų patikrinimas (CPK 320 straipsnio 1 dalis). Apeliacinės instancijos teismas nagrinėja bylą neperžengdamas apeliaciniame skunde nustatytų ribų, išskyrus kai to reikalauja viešasis interesas ir neperžengus skundo ribų būtų pažeistos asmens, visuomenės ar valstybės teisės ir teisėti interesai (CPK 320 straipsnio 2 dalis). Apeliacinės instancijos teismas ex officio (pagal pareigas) patikrina, ar nėra CPK 329 straipsnyje nurodytų absoliučių sprendimo negaliojimo pagrindų.
22. Nagrinėjamu atveju absoliučių teismo sprendimo negaliojimo pagrindų nenustatyta, taip pat nėra kitų aplinkybių, dėl kurių būtų pagrindas peržengti skundo ribas (CPK 329 straipsnis 2, 3 dalys). Dėl to apeliacinės instancijos teismas, nagrinėdamas apeliacinį skundą, remiasi jo teisiniais bei faktiniais pagrindais, neperžengdamas skundo ribų.
23. Apeliacijos objektą sudaro pirmosios instancijos teismo sprendimo, kuriuo atmetas pareiškimas dėl palikimo priėmimo fakto nustatymo, teisėtumo ir pagrįstumo patikrinimas.
24. Apeliacinės instancijos teismas, įvertinęs bylos medžiagą, apeliacinio skundo argumentus ir pirmosios instancijos teismo išvadas, neturi pagrindo sutikti su apelianto argumentais, kad pirmosios instancijos teismas netinkamai įvertino byloje esančius įrodymus ir nepagrįstai sprendė, jog apeliantas neįrodė palikimo priėmimo faktiškai pradėjus jį valdyti.
25. CK 5.50 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad įpėdinis laikomas priėmusiu palikimą, jeigu jis faktiškai pradėjo paveldimą turtą valdyti arba padavė pareiškimą palikimo atsiradimo vietos notarui. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad faktinis palikimo priėmimas yra įpėdinio valios priimti palikimą išraiška konkrečiais veiksmais. Todėl, sprendžiant, ar įpėdinis priėmė palikimą faktiškai pradėjęs jį valdyti, turi būti vertinama, ar jo atlikti veiksmai objektyviai patvirtina, kad jis siekė paveldimą turtą perimti savo nuosavybėn ir elgtis su juo kaip su savo turtu.
26. Apeliantas teigia, kad jo valią priimti palikimą patvirtina tai, jog po tėvo S. K. Š. mirties jis kartu su broliais rūpinosi likusiu turtu, prižiūrėjo sodybą, žemę ir kitą turtą. Šias aplinkybes, apelianto teigimu, patvirtino suinteresuoti asmenys A. Š. ir A. Š. Tačiau vien aplinkybė, kad apeliantas faktiškai dalyvavo prižiūrint palikėjo turtą, savaime nepatvirtina palikimo priėmimo faktiniu valdymu. Vertinant šias aplinkybes, reikšminga tai, kad pats apeliantas teismo posėdžio metu nurodė, jog darbai ūkyje ir turto priežiūra jam buvo įprasti nuo mažens. Po tėvo mirties jis kartu su broliais šiuos darbus tęsė, nes reikėjo padėti senyvo amžiaus motinai. Apeliantas taip pat nurodė, kad motina spręsdavo, ką reikia atlikti, o jis ir kiti šeimos nariai prisidėdavo prie darbų pagal galimybes. Taigi iš paties apelianto paaiškinimų matyti, kad jo elgesys po palikėjo mirties iš esmės nesiskyrė nuo elgesio iki palikėjo mirties. Jis ir toliau atliko įprastus ūkio darbus bei padėjo motinai prižiūrėti turtą. Tokios aplinkybės savaime nepatvirtina, kad apeliantas po tėvo mirties pradėjo turtą valdyti kaip savo ir tokiu būdu išreiškė valią priimti palikimą.
27. Pažymėtina, kad faktinis palikimo priėmimas negali būti tapatinamas su bet koku faktiniu naudojimu palikėjo turtu ar jo priežiūra. Tam tikri veiksmai, susiję su turto išsaugojimu, priežiūra ar pagalba kitiems šeimos nariams, gali būti atliekami skirtingais pagrindais ir savaime nebūtinai reiškia asmens valią įgyti nuosavybės teisę į tokį turtą. Todėl kiekvieno atveju turi būti vertinama, ar konkretūs veiksmai pagal savo pobūdį ir atlikimo aplinkybes leidžia neabejotinai spręsti apie asmens siekį priimti palikimą. Nagrinėjamu atveju apeliantas neįrodė, kad jo atlikti veiksmai buvo nukreipti būtent į palikėjo turto perėmimą ir valdymą kaip savo. Byloje nėra duomenų, kad apeliantas būtų priėmęs sprendimus dėl turto naudojimo ar tvarkymo savo nuožiūra, naudojęsis turtu savo asmeniniais poreikiais, vykdęs su turtu susijusias prievoles kaip

jo savininkas, mokėjęs turto mokesčius, draudimo įmokas ar atlikęs kitus veiksmus, kurie objektyviai leistų spręsti apie jo siekį laikyti turtą savo nuosavybe.

28. Apeliantas remiasi suinteresuotų asmenų A. Š. ir A. Š. paaiškinimais, tačiau šių asmenų parodymai turi būti vertinami kartu su kitais byloje esančiais įrodymais. Nors jie patvirtino, kad apeliantas rūpinosi turtu, tačiau iš jų paaiškinimų nekyla vienareikšmė išvada, kad šie veiksmai buvo atliekami siekiant priimti palikimą. Priešingai, jų paaiškinimai patvirtina, kad turto priežiūra buvo bendras šeimos rūpestis, o apeliantas prie jo prisidėjo kaip šeimos narys. Apelianto nurodoma aplinkybė, kad tarp brolių buvo susitarimas, jog būtent jis labiau rūpinsis sodyba, taip pat nepatvirtina palikimo priėmimo faktiškai pradėjus jį valdyti. Susitarimas dėl turto priežiūros pasiskirstymo savaime nereiškia susitarimo dėl nuosavybės teisės į turtą įgijimo. Priežiūros funkcijos atlikimas ir turto valdymas kaip savininko yra skirtingo pobūdžio aplinkybės.
29. Apeliantas teigia, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai sureikšmino rašytinių įrodymų nebuvimą, nes asmenys paprastai nerenka kasdienių išlaidų ar atliktų darbų įrodymų. Su tuo galima sutikti tiek, kiek palikimo priėmimo faktas gali būti įrodinėjamas įvairiomis įrodinėjimo priemonėmis ir nėra būtina kiekvieno atlikto veiksmo pagrįsti rašytiniu dokumentu. Tačiau šiuo atveju esminę reikšmę turi ne vien rašytinių įrodymų nebuvimas, o tai, kad byloje esančių įrodymų visuma nepatvirtina apelianto valios palikėjo turtą priimti ir valdyti kaip savo. Apelianto argumentas, kad faktiniam palikimo priėmimui nėra būtina perimti konkrečius palikėjo daiktus ar persikelti gyventi į palikimo vietą, taip pat savaime nėra ginčijamas. Tačiau tai nereiškia, kad bet koks rūpinimasis turtu yra pakankamas faktiniam palikimo priėmimui konstatuoti. Turi būti nustatyti tokie įpėdinio veiksmai, kurie pagal savo pobūdį ir aplinkybes aiškiai išreikštų jo valią įgyti nuosavybės teisę į palikimą sudarantį turtą. Šiuo aspektu reikšminga ir pirmosios instancijos teismo nustatyta aplinkybė, kad pats apeliantas nurodė aktyvesnius turto tvarkymo veiksmus pradėjęs atlikti tik po brolio R. Š. mirties, kai ūkis buvo apleistas. Ši aplinkybė nesuderinama su apelianto teiginiu, kad jis nuo pat tėvo mirties nuolat ir kaip savininkas rūpinosi visu palikimo turtu. Priešingai, ji patvirtina, kad intensyvesnis rūpinimasis turtu atsirado gerokai vėliau ir buvo susijęs su pasikeitusia faktine situacija.
30. Pirmosios instancijos teismas taip pat pagrįstai atsižvelgė į tai, kad po S. K. Š. mirties praėjo daugiau kaip vienuolika metų iki apelianto nurodomų veiksmų, susijusių su turto apsauga, o aktyvesni turto tvarkymo veiksmai, kaip pats apeliantas pripažino, buvo atliekami dar vėliau. Šios aplinkybės vertintinos kaip reikšmingos sprendžiant, ar apelianto elgesys objektyviai patvirtino jo valią būtent po tėvo mirties priimti palikimą ir jį valdyti kaip savo. Apelianto nurodyti turto apsaugos veiksmai taip pat nėra pakankami kitokiai išvadai padaryti. Turto apsaugos užtikrinimas gali būti susijęs su siekiu išsaugoti šeimai priklausančią turtą, apsaugoti jį nuo vagysčių ar kitokio sugadinimo ir nebūtinai reiškia asmens siekį įgyti nuosavybės teisę į turtą. Todėl šie veiksmai turi būti vertinami kitų įrodymų kontekste, o ne savaime laikomi palikimo priėmimo patvirtinimu.
31. Apeliantas remiasi ir suinteresuoto asmens A. Š. pozicija, kad jis neprieštaruoja apelianto prašymui ir pripažįsta jo teisę į palikimą. Tačiau tokia suinteresuoto asmens pozicija nepakeičia teismo pareigos įvertinti, ar byloje nustatytos aplinkybės objektyviai patvirtina palikimo priėmimo faktiniu valdymu faktą. Kito įpėdinio sutikimas ar pripažinimas savaime nepatvirtina aplinkybės, kad apeliantas faktiškai pradėjo valdyti palikimą kaip savo. Kita vertus, apelianto argumentai dėl suinteresuoto asmens A. Š. elgesio, jos santykių su seneliais, nedalyvavimo jų gyvenime ar neprisidėjimo prie turto priežiūros taip pat nėra teisiškai reikšmingi sprendžiant šioje byloje nagrinėjamą klausimą. Tai, kaip kitas suinteresuotas asmuo elgėsi su palikėjo turtu ar savo paveldėjimo teisėmis, nepatvirtina ir nepaneigia apelianto atliktų veiksmų pobūdžio. Todėl šios aplinkybės negali būti pagrindu konstatuoti, kad apeliantas palikimą priėmė faktiškai pradėjęs jį valdyti.
32. Apelianto nurodoma aplinkybė, kad jis buvo pirmosios eilės įpėdinis ir neatsisakė teisės į palikimą, taip pat nepatvirtina palikimo priėmimo fakto. Įpėdinio statusas savaime nereiškia, kad

asmuo palikimą priėmė. Šiuo atveju reikšminga nustatyti konkrečius veiksmus, kuriais apeliantas išreiškė valią priimti palikimą ir paveldimą turtą valdyti kaip savo. Vertinant apelianto teiginį, kad jis sąžiningai klydo dėl būtinybės kreiptis į notarą ir buvo įsitikinęs, jog teisėtai naudojasi turtu, reikšminga aplinkybė yra ta, kad po S. K. Š. mirties jo sutuoktinė ir kiti vaikai per įstatyme nustatytą terminą kreipėsi į notarą dėl palikimo priėmimo. Apeliantas pats pripažįsta apie šias aplinkybes žinojęs, taip pat žinojo, kad dėl palikimo yra užvesta paveldėjimo byla. Taigi jam buvo žinoma ne tik apie tėvo mirtį ir po jos atsiradusius paveldėjimo teisinius santykius, bet ir apie kitų įpėdinių aktyvius veiksmus siekiant įgyvendinti savo paveldėjimo teises. Ši aplinkybė reikšminga vertinant apelianto teiginį, kad jis nežinojo, jog būtina kreiptis į notarą. Vien aplinkybė, kad apeliantas buvo jaunas, gyveno atskirai, turėjo mažamečių vaikų ar tuo metu nesusimąstė apie paveldėjimo įforminimo būtinybę, savaime nepatvirtina, kad jis pagrįstai galėjo manyti jau priėmęs palikimą. Priešingai, žinojimas, kad motina ir broliai kreipėsi į notarą dėl palikimo priėmimo ir buvo pradėta paveldėjimo byla, sudarė pakankamą pagrindą suprasti, jog palikimo priėmimas yra atskirai įgyvendinamas veiksmas. Apelianto argumentas, kad jis manė, jog motina ir broliai „viską sutvarkė“, taip pat nepatvirtina jo valios priimti palikimą faktiniu valdymu. Priešingai, toks paaiškinimas rodo, kad apeliantas suvokė, jog būtent motina ir broliai tvarko paveldėjimo reikalus, tačiau pats 22 metus nesiėmė jokių veiksmų savo paveldėjimo teisėms įgyvendinti. Tuo tarpu faktinis palikimo priėmimas reiškia paties įpėdinio valios priimti palikimą išreiškiamą konkrečiais veiksmais, o ne pasiklovimą kitų įpėdinių atliekamais veiksmais. Pažymėtina ir tai, kad apelianto nurodoma sąžininga klaida dėl paveldėjimo įforminimo ir jo įsitikinimas, kad jis teisėtai naudojasi turtu, savaime nepaneigia aplinkybės, jog byloje nenustatyta aiškių jo veiksmų, kuriais jis būtų išreiškęs valią priimti palikimą kaip savo turtą. Asmens subjektyvus įsitikinimas, kad jis turi teisę naudotis turtu, negali būti prilyginamas faktiniam palikimo priėmimui, jeigu objektyvūs jo veiksmai tokios valios nepatvirtina. Priešingai, apelianto nurodomos aplinkybės patvirtina, kad jis pats nelaikė būtinu atlikti jokių veiksmų, susijusių su palikimo perėmimu. Jis žinojo apie kitų įpėdinių kreipimąsi į notarą, tačiau pats per įstatymo nustatytą terminą į notarą nesikreipė, taip pat nepateikė duomenų apie kitokius konkrečius veiksmus, kuriais būtų aiškiai išreiškęs valią perimti tėvo turtą savo nuosavybėn. Todėl vien vėliau susiformavęs jo įsitikinimas, kad turtu naudojosi kaip teisėtas paveldėtojas, negali pakeisti objektyvaus jo elgesio vertinimo. Be to, reikšminga ir tai, kad apeliantas pats nurodė, jog iki motinos mirties turtas nebuvo dalijamas, palikėjo daiktai liko nepalieti, o jis jų neperėmė. Šios aplinkybės papildomai patvirtina, kad apelianto elgesys nebuvo nukreiptas į individualų paveldimo turto perėmimą ir jo valdymą kaip savo. Taigi apelianto nurodoma aplinkybė, kad jis tik po daugelio metų sužinojo, jog teisiškai nėra laikomas tėvo palikimo paveldėtoju, nekeičia jo veiksmų vertinimo. Šiuo atveju apeliantas, nors žinojo apie kitų įpėdinių kreipimąsi į notarą ir paveldėjimo bylos užvedimą, pats neatliko veiksmų, kurie leistų daryti neabejotiną išvadą apie jo valią priimti tėvo palikimą ir valdyti jį kaip savo.

Dėl procesinės bylos baigties ir bylinėjimosi išlaidų

33. Apeliacinės instancijos teismas, įvertinęs nustatytas aplinkybes, bylos rašytinių įrodymų visumą, šalių procesiniuose dokumentuose išdėstytus argumentus, konstatuoja, kad pirmosios instancijos teismas tinkamai taikė ir aiškino procesinės, materialinės teisės normas, priėmė teisėtą ir pagrįstą sprendimą, todėl jį panaikinti pagrindo nėra (CPK 326 straipsnio 1 dalies 1 punktas).
34. Šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą (CPK 93 straipsnis).
35. Kadangi pareiškėjo apeliacinis skundas atmetamas, todėl jo patirtos bylinėjimosi išlaidos už apeliacinio skundo parengimą neatlyginamos (CPK 93 straipsnio 1 dalis). Suinteresuoti asmenys nepateikė duomenų apie apeliacinės instancijos teisme patirtas bylinėjimosi išlaidas, todėl klausimas dėl jų atlyginimo nesprendžiamas.

Kauno apygardos teismas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 326 straipsnio 1 dalies 1 punktu,

n u t a r i a :

Alytaus apylinkės teismo 2026 m. gegužės 12 d. sprendimą palikti nepakeistą.
Ši Kauno apygardos teismo nutartis įsiteisėja nuo jos priėmimo dienos.

Teisėja

Edita Šliumpienė